

Hitler versus Rothschild

1. KRIZE A BARON LOUIS

Traduje se historka, jak krátce po přelomu století kráčeli vídeňským městským sadem dva tuláci. Vtom zaslechli klapot kopyt a jeden z nich se podivil, kdože je ten prcek, že se úplně sám veze v tak velikém kočáře?

„Podívej na tu livrej,“ pravil jeho druh. „To si malý baron Louis vyrazil na projížďku.“

„Tak mladý!“ zvolal obdivně první tulák. „Tak mladý – a už je to Rothschild!“

On ani nikdo jiný tehdy netušil, že se ten pozlacený kočár řítí vstříc hospodářské krizi, vstříc anšlusu, vězení gestapa a druhé světové válce.

Malý baron Louis vyrostl. Bylo mu dvacet devět, když jeho otec Albert krátce před vypuknutím první světové války zemřel. Rakouská větev Rodiny se vyznačovala tím, že veškerou pravomoc ve firmě nesoustředila do rukou partnerů (jako tomu bylo v New Courtu či na rue Laffitte), nýbrž jediného člověka. Zatímco se tedy Louisovi bratři Alphonse a Eugene plně věnovali svým vznešeným zálibám, Louis se ujal kormidla veškerých rothschildovských záležitostí ve střední Evropě. Nastala tak poeticky příhodná situace, jakými historie Rodiny oplývá. Rakouská větev byla víc než kdokoli jiná zasažena zvraty nového století. A Louis víc než kdokoli

jiný z celé *mišpoche* představoval klasický, uhlazený protipól vši té brutální modernosti.

Jeho povaha se projevila poměrně brzy prostřednictvím příhody, jež se – což je zajímavé – odehrála na pozadí Manhattanu. Newyorští agenti Rodiny se podíleli na financování společnosti New York Interborough Rapid Transit Company, která jako první ve městě provozovala metro. Mladý Louis, jehož vyslali do zámoří, aby nasákl Amerikou, se do projektu také zapojil. Při slavnostním spuštění se zúčastnil jedné z prvních jízd podzemkou, ta však skončila selháním motoru a větracích systémů. Když zpocené, po dechu lapající pasažéry konečně vytáhli na čerstvý vzduch, byl mezi nimi i podivín, který nejenže si nesundal sako, ale ani svrchník. Záchranáři dokonce přísahali, že se vynořil bez jediné krůpěje na čele. Ano, baron.

Ani další, kdo narazili na Louisův neotřesitelný klid, často nevěděli, co si o něm myslet. Byl ledově nonšalantní, nebo prostě jen studený čumák? Ať je to jak chce, mladá hlava vídeňské větve vyžrála v nejjemnějšího, nejvyrovnanějšího, nejelegantnějšího a nejdokonalejšího džentlmena, jakého kdy Rodina zplodila. Nikdy před ním druhý takový Rothschild nežil – a okolnosti zaručily, že ani po něm se v jejich řadách podobný neobjeví. Sám se totiž zjevně odmítal oženit a ani jeden z jeho bratrů neměl syna, který by se dožil dospělosti. Louis byl tak poslední hlavou rakouských Rothschildů.

Tato skutečnost jen propůjčovala zvláštní lesk životu už tak romantickému díky zdrženlivosti muže, jenž jej žil. Historka z Manhattanu – ta podivná konfrontace mezi posledním Rothschildem a první tlačenicí v podzemce – jako by v sobě zahrnovala prorocství. Na Louise čekaly další pohromy moderní doby, mnohem zákeřnější, on jim však bude čelit s týmž obdivuhodným klidem.

Příroda Louise pro jeho úlohu dobře vybavila. Nehledě na návštěvy synagogy byl štíhlý, pohledný blondák hotovým ztělesněním anglosaského aristokrata a ve své málomluvnosti si dokázal počínat jak s odzbrojující prostotou, tak s odstrašující rezervovaností.

Baron Louis
de Rothschild,
poslední hlava
rakouské větve

I přes slabší srdeční vadu (co by byl pravý šlechtic bez nějaké menší zajímavé choroby?) vynikal neobyčejnou energií, již také uměl neobyčejně, i když poněkud odměřeně uplatňovat. Byl vášnivý hráč póla, vynikající lovec, jezdec slavné rakouské „španělské“ Státní jezdecké školy bílých lipicánů (i za časů republiky bylo toto privilegium vyhrazeno pouze těm nejlepším jezdcům z těch nejlepších kruhů), a nadto ještě pronikavý znalec anatomie, botaniky a grafického umění.

V neposlední řadě byl pak rovněž náročný a zdatný milovník. Do velkého staromládeneckého paláce na Prinz Eugen StraÙe a kanceláře na Renngasse s temně rudými hedvábnými tapetami zval ty nejkrásnější vídeňské dámy. Je jen důkazem Louisovy diskrétnosti, že jeho soukromá kancelář měla hned tři vchody, z nichž jeden byl maskován tak dobře, že o něm věděl pouze on sám, jeho sekretářka a vybrané návštěvy.

K baronovi však nepřicházely jen rozkošné ženy, nýbrž často také špatné zprávy. Jako kormidelník Rodiny proplouval stále horšími časy. Před rokem 1914 byla vídeňská banka hlavním bankéřem velkého císařství, hnací silou finančního nervového centra jihovýchodní Evropy. Po roce 1918 se Rakousko scvrklo na ubohý zlomek své dřívější velikosti a s tím se nevyhnutelně smrškl i podnik rakouských Rothschildů.

Jakožto čelná, téměř „oficiální“ soukromá bankovní instituce byla banka S. M. Rothschild und Söhne pevně svázána s osudy potácející se malé vlasti. Věrně nakoupila státní cenné papíry za miliony a pak sledovala, jak její investici požírá inflace. V polovině dvacátých let 20. století nemohla jako její velký vídeňský soupeř Castiglioni podkopat vládu a spekulovat na pád rakouské koruny. Koruna samozřejmě spadla. Castiglioni se tyčil do výše a hrozilo, že zastíní i Rothschilda.

Jako další začal Castiglioni spekulovat na pád franku. Jeho spojenci se bez ustání zbavovali francouzské měny. Frank se řítit do propasti, zatímco libra a dolar strmě rostly. A Rothschild? Odborníci už Rodinu jakožto vůdčí středoevropskou sílu pomalu odepisovali. Hedvábná pracovna na Renngasse nebyvale ztichla. A pak, zničehonic, se frank překvapivě vzpamatoval a začal stoupat – nejprve nepravidelně a vzápětí tak neuvěřitelně prudce, že Castiglioni zkrachoval. Finanční svět zůstal jako omráčený. A Baron Louis s nevzrušeným úsměvem vyrazil na pólo do Itálie.

Co se vlastně stalo? Ve skutečnosti se roku 1925 jen znovu odehrál prastarý rothschildovský příběh. Různé banky *mišpoche* v Anglii, Francii a Rakousku tajně spojily svá chapadla. S francouzskou větví v čele (baron Edouard byl jedním z ředitelů francouzské Centrální banky) nenápadně zorganizovali mezinárodní syndikát, který sahal od J. P. Morgana v New Yorku až po banku Creditanstalt ve Vídni, nad níž měl kontrolu baron Louis. Na předem domluvený signál začal syndikát všude oslabovat libru a tlačit frank nahoru. Stejně jako v minulosti nemohl takovému nahromaděnému majetku, s nímž navíc Rothschildové prováděli tak bleskurychlé kejkle,

nikdo odolat. Baron Louis se z italského póla vrátil opálený a jen neznatelně se usmíval.

Budoucnost však na něj chystala další zkoušky. Dvacátá léta byla ošemetná. Třicátá léta byla nejprve zrádná a posléze se zvrhla v tragická. Roku 1929 vypukla hospodářská krize. Křehká mladá republika nebyla vybavena na to jí čelit. Krize skolila rakouský obchod. Podlomila rakouské bankovníctví. A začala se blížit i k palácům Rodiny.

Roku 1930 se klíčová zemědělská úvěrová instituce Bodenkreditanstalt ocitla zoufale v úzkých. Louis zůstal jako obvykle odolný vůči jakékoli panice, zachoval klid a dál v jedné ze svých obor lovil vysokou. Zato vládu situace rozrušila a kancléř republiky se za Rothschildem osobně vypravil vlakem. „Namířil jsem baronovi puškou na prsa,“ prohlásil později. Donutil Louise, aby krachující bance pomohl. „Udělám to,“ pravil baron Louis, „ale budete toho litovat.“

Závazky zemědělského úvěrového ústavu převzala Creditanstalt, největší rakouská veřejná banka (jejímž prezidentem byl právě Louis von Rothschild). A Rakousko toho litovalo. Rovněž Creditanstalt v důsledku neúměrného zatížení o rok později pozastavila platby. Nyní se už zakymácela finanční struktura celé země. Do záchrany se musela zapojit i samotná vláda a vzít za tímto účelem prostředky ze státní pokladny. Také rodina Rothschildů přispěla třiceti miliony zlatých šilinků, aby se Creditanstalt postavila znovu na nohy.

Přes nemalou finanční výpomoc, již tajně poskytla francouzská větve, to byla krutá rána pro rezervy Rodiny. Baron prodal některé ze svých venkovských sídel a z obrovského paláce na Prinz Eugen StraÙe se přestěhoval do poněkud menší rezidence nedaleko.

I tak byl nadále nejbohatším člověkem v Rakousku. Jeho vlastní banka, S. M. Rothschild und Söhne, hotový obr na rakouské poměry, zůstala nedotčena. Louis si také udržel pozici jednoho z největších vlastníků půdy ve střední Evropě a zachoval si kontrolu nad ohromnými investicemi do textilních továren, těžařského průmyslu a chemických společností.

Na severu už hnědé košile začaly tlouct na buben, ale Louis dál navzdory osudu diktoval ve své kanceláři vytapetované rudým hedvábím.

2. WINDSOR V ENZESFELDU

A tak přišla závěrečná léta Louise von Rothschilda v roli posledního velkého džentlmena střední Evropy. Mezi lety 1931 a 1938 se baronův život odvíjel jako poslední dějství napínavé hry s nákladnou výpravou. Počáteční šok už překonal a temné vyvrcholení bylo stále ještě zahaleno v mlze. Nastalo krátké období klidu, zdoobené sloužícími a oživené vzrušujícím intermezem.

Roku 1936 Eduard VIII. abdikoval kvůli paní Simpsonové. Den před tímto zásadním krokem vedl král s nejslavnější rozvedenou paničkou na světě dálkový hovor po drátě. Britská vláda mu zajistila úkryt v jistém curyšském hotelu, ale Wallis byla silně proti. Hotel byl příliš chabým útočištěm proti útokům nenasytného tisku. Stejně chabé se ostatně ukázalo i telefonní spojení mezi jeho Londýnem a jejím Cannes.

„Davide,“ oslovila jej paní Simpsonová pro případ, že by byli odposloucháváni, „proč nejedeš tam, kde tě loni postihlo to nachlazení?“

Tím místem byl zámek Enzesfeld nedaleko Vídně, který patřil Eugenovi von Rothschildovi – Louisovu bratrovi a dobrému příteli obou zúčastněných stran. Tady se mohl „David“ těšit naprostému soukromí, na baronových hřištích se věnovat milovanému golfu, pohovořit rakouskou němčinou, svým oblíbeným cizím dialektem. Tady – v zámku, kde se rok předtím vyléčil z menšího nastuzení – mohl nejlépe přečkat nejhorší krizi svého života.

„To taky udělám,“ souhlasil král.

Druhý den, 11. prosince, už králem nebyl. O necelých osmačtyřicet hodin později se brány Rothschildova sídla otevřely a dovnitř vpustily černou limuzínu s mužem, jenž se právě zřekl koruny

Baron Eugene de Rothschild s manželkou, rozenou Jeanne Stuartovou, v jejich domě na Long Islandu po svatbě roku 1952

největší monarchie pro ten nejromantičtější důvod ze všech. Na Eugenův dům se zaměřila zvědavost pěti světadílů. Enzesfeld se stal stejně slavným jménem jako Mayerling.

Rychle se kolem něj vytvořila hotová záplava báchorek, z nichž některé byly i docela zábavné. Například se tradovalo, že nový vévoda z Windsoru za zdmi zámku pořádal neuvěřitelně rozmařilé večírky, že účty za všechny tyto kratochvíle byly posílány jeho hostiteli, že baronové Eugene a Louis už měli dost protažených obličejů svých účetních a uchýlili se k příznačně důmyslnému rothschildovskému prostředku, totiž že prostřednictvím rady obce zvolili vévodu „pánem Enzesfeldu“ a poté všem živnostníkům vzkázali, aby své účty směřovali osobě takto poctené.

Ve skutečnosti vévoda na panství žil – a věnoval se golfu – velmi poklidně. Vrcholem celého dne byla doba kolem půl sedmé večer, kdy dal Eugene připravit pokoj s telefonem a uvolnit všechny místní linky, aby se „David“ mohl na dálku spojit s Cannes a promluvit si s Wallis.

Přes to všechno nezůstal pobyt tak mytické postavy bez vlivu na střeoevropské způsoby. Když se vévoda k Rothschildům a ostatním jejich hostům připojil na večeri, všimli si, že k černému motýlku nosí měkký, nikoli tvrdý límeček – a tato skutečnost vyvolala v rakouské společnosti cosi na způsob krejčovského puče. David se zasloužil i o další inovaci. Slovy barona Eugena „vynalezl brunch“. Vévoda totiž dával přednost pozdější a spíše těžší snídani a v důsledku toho často vynechával polední tabuli. Také toto jídlo si našlo místo v repertoáru úzkého kruhu vyvolených.

Rakousko se tak naposledy těšilo majestátnímu lesku, jež kdysi vyzářovalo. A naposledy v historii měl také rakouský Rothschild příležitost projevit pohostinnost úměrnou svému jménu.

3. BŘEZNOVÉ IDY

Zatímco enzesfeldská epizoda halasně přispěla ke společenskému renomé Rodiny, Louis svou životní dráhou nepřestával nenápadně zosobňovat pravého džentlmena. Roku 1937, nedlouho po vévodově odjezdu z Enzesfeldu, se baron účastnil večírku u jistého přítele, když vtom se zvenku ozvalo mňoukání. Než ho mohl kdokoli zastavit, otevřel Rothschild okno, vyhoupl se na parapet, protáhl se podél spáry ve zdi, vysvobodil kotě a skočil s ním zpátky do pokoje.

Podobné kousky prováděl už dříve. Louis odjakživa projevoval pozoruhodný smysl pro fyzickou i emocionální rovnováhu. Stejně jako jeho otec Albert (jeden z těch, kteří jako první vystoupali na Matterhorn) zdolal mnoho vrcholů – a pokud zrovna žádné nebyly po ruce – i budov. Roku 1937 mu ale bylo už pětapadesát, noc byla temná a onen byt se nacházel v pátém patře.

„Barone!“ vyhrkl jeden z hostů. „Tohle je přece práce pro hasiče. Nač takhle riskovat život?“

Baron nasadil jeden ze svých nevzrušených úsměvů. „Nejspíš proto, že to mám už ve zvyku,“ odpověděl.

Všichni věděli, jak to myslí. Na hranici se shromažďovala německá vojska. Většina lidí jeho postavení zničehonic nalézala zvláštní zálibu v cestování. Jeho bratr Eugene se přestěhoval do své pařížské rezidence. Nejstarší Alphonse putoval sem a tam přes švýcarskou hranici. Ale Louis se z rakouské metropole ani nehnul.

Klidně, téměř zvesela se řítit rovnou do záhuby. Jeho sekretářky dál pracovaly v hedvábných kancelářích na Renngasse, jako by se nechumelilo. V bance nevysvětlitelně panoval dokonce ještě čilejší ruch než kdykoli předtím. I nadále přicházel každou středu do baronova domu na snídani kustod vídeňského Umělecko-historického muzea a vedl s ním seminář o umění pro dva. Každý pátek ráno dorazil profesor z Botanické zahrady a přinesl s sebou nové zajímavé exempláře, aby je s Louisem probral. O nedělích se za ním stavoval ředitel Anatomického ústavu s tabulkami a knihami. A Herr baron si i nadále dvakrát týdně vyrážel na projížďku s nádhernými lipicány. Život plynul jako obvykle, ačkoli nad tím přátelé z žokejského klubu vrtěli hlavou. Jakožto představitel rakouské větve a prototyp židovského kapitalisty byl Rothschild oblíbeným cílem führerovy nenávisti. Proč by měl dál setrvávat na místě? Proč v tak nebezpečné době poskytovat tak lákavý terč?

Louisova zarputilost měla dva dobré důvody – a oba dynastického původu. Jeden zůstal tajný, souvisel s tlumeným povykem v jeho kanceláři a vyšel na světlo až o řadu měsíců později. Druhý důvod byl veřejný a zřejmý. Jakožto hlava Rodiny byl Louis neustále ve středu pozornosti. Jakýkoli jeho pohyb zavánějící pokusem o útěk by jen ještě více rozkymácel už tak vratkou loď státu. Hlava rodu Rothschildů (jak jsme již viděli několikrát v minulosti) v první řadě zosobňuje princip a teprve poté je také lidskou bytostí.

V baronově chladné, perfekcionistické mysli se princip utvrdil v dogma. Ani ho nenapadlo zamířit k hranicím. Když si Hitler

povolal rakouského kancléře do Berchtesgadenu, Louis opustil Vídeň – aby si trochu zalyžoval v rakouských Alpách. A když 1. března 1938 zaklepal posel pařížské větve Rodiny na jeho dveře v Kitzbühelu s naléhavým varováním, neuháněl do Curychu. Odložil lyže – a vrátil se do Vídně.

Ve čtvrtek 10. března přišla telegramem ze Švýcarska poslední výstraha. Druhého dne ráno se německá vojska převalila přes hranici. Loď státu se potopila. Ani přítomnost principů ji už nemohla zachránit. V sobotu odpoledne se Louis sám za volantem svého vozu, jen v doprovodu komorníka Edouarda, vydal na letiště. Předstíral, že má zaměřeno do Itálie za svým družstvem v pólu. U závozu, jen kousek od letadla, barona poznal důstojník SS a zabavil mu pas.

„A tak jsme se vrátili domů a čekali,“ vzpomíná komorník.

Netrvalo to však dlouho. Ještě téhož večera se před Rothschildovým palácem – tak jako před stovkami jiných židovských obydlí – objevili dva muži s páskami s hákovým křížem na rukávech.

Majordomus ovšem nehodlal tak nezdvorně zatčení strpět. Nejdřív se musel podívat, zda je Herr baron vůbec doma. Ne, řekl návštěvě o dvě minuty později, Herr baron doma není. Oba žoldáci, zaskočení pro ně nezvyklým projevem etikety, ze sebe cosi klopotně vypravili a vzápětí sami odklopýtali do noci.

V neděli ale byli zpátky i se šesti vrahouny v ocelových přilbách. Ti proti jakýmkoli dalším trikům lepší společnosti rovnou vytáhli pistole. Tentokrát baron pochopy přijal, stejně jako pozvání, aby šel s nimi – ovšem až po obědě, který se právě chystal na stůl. Mezi ocelovými přilbami proběhla zmatená porada. Výsledek zněl: No dobrá, tak jezte.

Baron pojedl – naposledy v plné baronské parádě. Zatímco si gang dva metry od stolu pohrával s pistolemi, sloužící se ukláněli a místností se linula vůně omáček. Baron v klidu doobědval, po ovoci jako vždycky použil misku s vodou a jako vždycky si také osušil ruce do čistounkého damaškového ubrousku, který mu sloužící podrželi, vychutnal si cigaretu, vzal si léky na srdce,

schválil menu na příští den, pak kývl směrem k pistolím a v jejich doprovodu se odporoučel.

Pozdě večer toho dne už bylo jasné, že se nevrátí. V časných ranních hodinách proto věrný komorník Edouard připravil pánovo speciální povlečení, toaletní potřeby, pečlivě vybrané ošacení na ven i na doma, několik knížek o dějinách umění a botanice – zkrátka a dobře, běžnou výbavu na nudnější víkend strávený někde na pozvání. Brzy poté již všechny tyto věci, zabalené do kufříku z vepřovice opatřeného korunkou, předával na policejním ředitelství. Za hurónského smíchu jej poslali pryč.

Komorníkova návštěva však v nacistickém policejním komisaři jen ještě více rozdmýchala zájem o jeho vězně. První Louisovy výslechy tak byly vedeny s cílem uspokojit naprosto pochopitelnou zvědavost.

„Takže vy jste Rothschild. Jak přesně jste bohatý?“

Louis pravil, že kdyby si nechal povolát všechny své účetní a poskytl jim nejčerstvější informace o situaci na světových komoditních a akciových trzích, mohli by mu přijatelnou odpověď předložit už po několikadenní práci.

„No dobře, dobře. Tak na kolik by přišel váš palác?“

Rothschild si toho zvědavého pána změřil lehce pobaveným pohledem. „Na kolik by přišla vídeňská katedrála?“ opáčil trefně.

„*Taková nestydatost!*“ zaburácel komisař. Ze svého pohledu měl možná i pravdu.

Strážci barona strčili do sklepa. Louis tam ve společnosti spoluvězňů, z nichž se vyklubali vůdci komunistické strany, nosil pytle s pískem. „Vycházeli jsme spolu docela dobře,“ vzpomínal Louis později. „Shodli jsme se, že to je ten nejvíc beztrždní sklep na světě.“

Děly se však i jiné zvláštní věci. Jeden z rothschildovských vedoucích úředníků ve Švýcarsku obdržel podivné dopisy. Autorkami nebyl nikdo jiný než tři nej přednější středoevropské děvky, které se mohly pochlubit vynikajícími vztahy s nacistickou policií ve Vídni. Dámy nabízely, že poslouží jako prostřednice při doha-

dování výkupného. Rodina Rothschildů, jež už tradičně v neobvyklém vyjednávání vynikala, by možná nakonec přistoupila i na takovéto partnery, kdyby nebylo náhlého, i když vlastně nevyhnutelného zvratu událostí.

4. HERMANN GÖRING ZDRAVÍ

Koncem dubna začal Berlín prominentnímu vězni věnovat pozornost. Ze dne na den Louise oddělili od komunistů i pytlů s pískem a přemístili na ředitelství vídeňského gestapa do cely hned vedle sesazeného rakouského kancléře. Jeho případ byl z místní policie převeden do rukou těch nejvyšších a nejkonspirativnějších kruhů reichu. Střežilo jej čtyřicet strážců v těžkých botách a opascích, jimž baron přezdíval horda „mých granátníků“ a držel si je od těla tím, že je jako znuděný profesor poučoval o geologii a botanice.

Ve Švýcarsku se mezitím jakožto nástupce nej přednějších děvek objevil nový agent: jistý Otto Weber, který se představil jako „spolupracovník“ Dr. Gritzbacha, z něhož se na oplátku vyklubal osobní poradce Hermanna Göringa. Pomalu se tak začínalo vyjevovat, kdo teď tahá za nitky. A stejně tak pomalu, po mnoha tajných bezpečnostních opatřeních, vyšly na světlo i podmínky. Herr baron bude propuštěn, pokud maršál Göring za své úsilí obdrží 200 000 dolarů a německé říši připadne veškerý zbývající majetek rakouské větve, zejména pak Vítkovice, největší železárny ve střední Evropě.

To byly ovšem nepříjemné zprávy. Zahrnovaly také nejvyšší výkupné světových dějin. Eugene a Alphonse, kteří vedli vyjednávání z Curychu a Paříže, však měli v rukou trumf. A mimořádně vysoký: ačkoli Vítkovice patřily rakouským Rothschildům, nějakým záhadným kouzlem se staly anglickým majetkem. V předválečných dnech roku 1938 to znamenalo, že na ně Göringovy pařáty nedosáhly.

Všechna ta skrývaná horečná aktivita v Louisově kanceláři v letech 1936 a 1937 – tedy těsně předtím, než bylo pozdě – se sou-

středila právě na tento převod. Za pomoci šikovného starého bankovního úředníka Leonarda Keesinga propašoval Louis pod anglickou vlajku nějakých jednadvacet milionů dolarů. Hotový finanční příběh pláště a dýky v té nejlepší rothschildovské tradici.

A jak to Louis Rothschild dokázal? Jeho podvratný plán stavěl na jedné zásadní skutečnosti: tak obrovské podniky nemohly jednoduše změnit občanství bez souhlasu na nejvyšší vládní úrovni. Roku 1936 se proto jal nanejvýš nenápadně přesvědčovat československého předsedu vlády, že další setrvání Vítkovic v rakouských rukou bude v případě, že Vídeň přejde pod německou nadvládu, znamenat nebezpečí pro Československo. Zároveň – a neméně tajně – bylo rakouskému kancléři naznačeno, že protirakousky a protiněmecky naladěné československé úřady by mohly přistoupit ke konfiskaci Vítkovic, pokud budou dál patřit Rakušanům. Jak Vídeň, tak Praha – každá z opačných důvodů – se změnou souhlasily.

A tak přišel na řadu samotný převod – složitá, náročná operace vyžadující uplatnění skutečného finančního a právního umění. Obratně se přitom využilo skutečnosti, že Rothschildové nebyli výlučnými, nýbrž pouze většinovými akcionáři Vítkovic. Menší noví vlastníci, jiná významná rakouská židovská rodina von Gutmannových, se nedlouho předtím kvůli hospodářské krizi ocitla v úzkých. Aby splatili dluhy, museli prodat svůj podíl – a z tohoto důvodu bylo třeba upravit také strukturu společnosti. V rámci reorganizace pak podnik v hodnotě mnoha milionů dolarů jen tak mimochodem změnil také státní příslušnost.

Všechny tyhle kejkle by však vyšly naprázdno bez jistého dodatečného opatření. Kdyby Louis rothschildovské akcie převedl přímo na anglickou holdingovou společnost, mohl být tento majetek s německým nádechem při vypuknutí války podle britského zákona o obchodování s nepřítelem snadno zkonfiskován. Louis však tuto možnost předvídal už během mírových třicátých let, a proto předem provedl určité finanční přesuny na švýcarskou a nizozemskou půdu. Z těchto zemí pak proběhl konečný převod.

Vítkovice se staly dceřinou společností Alliance Insurance. Alliance ovšem byla a stále je význačná londýnská firma, registrovaná podle britského práva, chráněná vládou Jeho Veličenstva, a přesto – a v tom samozřejmě tkví pointa a vtip celé záležitosti – z velké části ve vlastnictví právě týchž Rothschildů, kteří jí prodali Vítkovice.

Napoleon i Bismarck s Rodinou bojovali marně. Göring, i když nikoli největší, byl bezpochyby nejtěžší protivník klanu. Ani jemu se však nevedlo o nic lépe. Říšský maršál musel ustoupit – nejen židovské mazanosti, ale také árijskému soudruhovi. Do věci se totiž vložil Heinrich Himmler.

5. HEINRICH HIMMLER ZDRAVÍ

Počátkem roku 1939 byl zatčen Otto Weber, Göringův člověk. Mezi nacisty očividně probíhal bratrovražedný boj o rothschildovskou kořist. Berlín změnil vedení. Německé vyjednávání o výkupném se teď zdál vést spíš Himmler než Göring. Rodina však bez ohledu na tuto skutečnost dál trvala na svých podmínkách, totiž že veškerý řadový majetek Rothschildů v Rakousku vymění za Louisovu bezpečnost, ale kontrolu nad Vítkovicemi postoupí až po Louisově propuštění – a za tři miliony liber.

Berlín zuřil. Berlín vyhrožoval. Po uchvácení Československa německé vojsko Vítkovice dokonce okupovalo. Němečtí právníci ale věděli, že mezi nimi a zákonným vlastnictvím stále stojí britská vlajka i mezinárodní právo.

A tak nasadili nový tón. Zatímco nacistický tisk dštil na Rothschilda oheň a síru jako na zhoubu lidstva, odehrála se v Louisově cele zvláštní událost. Otevřely se dveře a v nich se objevil Heinrich Himmler. Popřál Herr baronovi dobrého jitra, nabídl Herr baronovi cigaretu, zeptal se, zda má Herr baron nějaké přání či stížnost, a jako jedna celebrita s druhou se pokusil urovnat jakékoli maličerné spory, které spolu snad mohli mít.

Herr baron, ač celoživotní kuřák, však zrovna neměl na cigaretu chuť. A jeho málomluvnost se stala obzvlášť výmluvnou. Chladným zrakem si obávanou tvář změřil. „Ten chlapík měl na oku ječné zrno a snažil se to skrýt,“ prohlásil později. Když se Herr Himmler odpoклонkoval, stanovisko Rothschildů ohledně Vítkovic se nezměnilo ani o chlup.

Vzápětí se do Louisovy holé malé kobky přivalila další vlna úlisnosti. Hodinu po velitelově odchodu se dovnitř připotácela skupinka „granátníků“ s ohromnými zchátralými hodinami z doby Ludvíka XIV., znovu se vrátili s velikou, neladící vázou z doby Ludvíka XV., přes věžeňskou pryčnu přehodili těžký přehoz z oranžového sametu a rozmístili na něm různobarevné polštářky. Nakonec dorazilo i rádio s našitou hedvábnou obrubou.

Himmlerova snaha, aby se Rothschild cítil jako doma, přinesla své výsledky. Po mnoho týdnů zachovával Louis tváří v tvář všem ohavnostem stoický klid. Nyní ale vypěnil. „Vypadalo to tam jak v krakovském bordelu!“ Tato věta – v následujících letech tolikrát opakovaná – byla jednou z mála, jež Louis kdy obdařil vykřičníkem.

Na vězňovo naléhání byly všechny kýče (s výjimkou rádia, jehož lem Louis odstranil sám) zase odneseny. Možná právě po tomto fiasku to SS vzdalo. O pár dní později, kolem jedenácté hodiny večerní, vrchní strážce Louisovi oznámil, že podmínky Rothschildů byly přijaty a baron je volný.

Jako výraz díky připravil Louis svým vězňům na rozloučnou kapku pozdvižení. Vzhledem k pozdní hodině, pravil baron, nelze od žádného z jeho přátel očekávat, že by mu poskytl nocleh. Služebnictvo bude touhle dobou už stejně v posteli. Raději by proto odešel až ráno. Jelikož se v análech gestapa nikdy předtím nevyskytla jediná žádost o přenocování, museli to po drátě projednat s Berlínem. Louisova poslední noc na ředitelství nakonec šla na účet podniku.

Několik dní poté přistál ve Švýcarsku. A za dva měsíce, v červenci 1939, se Říše zavázala, že Vítkovice odkoupí za 2 900 000 liber šterlinků.

Téměř vzápětí vypukla válka, a smlouva tak nikdy nebyla naplněna. Formální anglické vlastnictví Vítkovic má ale dohru teprve nedávnou. Poté co se čeští komunisté chopili moci, Vítkovice znarodnili. Roku 1953 však Londýn podepsal obchodní dohodu s Prahou – a podle jedné klauzule měly být uspokojeny také nároky britských občanů na zabavený majetek, mezi nímž nejvíce vynikaly právě Vítkovice. Praha se podřídila a Parlament schválil zákon, který umožňoval, aby anglická zastupitelská firma (jako například Alliance Insurance) převzala vyrovnání i za neanglické vlastníky (jako například dřívější rakouské Rothschildy, kteří nyní měli americké občanství).

Rodina, dodnes největší světové synonymum pro kapitalismus, tak od komunistické vlády dostává odškodné, jež dosáhne celkem jednoho milionu liber.

Poté co byl drak zabit, žil Louis životem prince z pohádek. Usadil se v Americe. Z vídeňského barona se stal příslušník yankeevské smetánky (už žádné další jízdy metrem), z elegantního starého mládence poněkud opožděně šťastný manžel. Roku 1946 se oženil s hraběnkou Hildou von Auerspergovou, jednou z nejatraktivnějších dam rakouské aristokracie.

V hladových letech po pádu nacismu navštívil pár Rakousko. Informace o baronově návratu se rychle rozkřikla. Před hotelem se shromáždil dav, aby Rothschilda poprosil o chleba. A Louis jim jej s velkorysým gestem dal: veškeré své statky v zemi postoupil rakouské vládě. Vláda spolu s darem přijala i jeho podmínku a schválila zvláštní zákon, který rothschildovský majetek převedl na obrovský, státem spravovaný penzijní fond. Všem Rothschildovým bývalým domácím i firemním zaměstnancům se tak dostalo stejného zajištění i důchodu jako penzionovaným státním zaměstnancům.

Poté se Louis vrátil na rozlehlou farmu v obci East Barnard ve Vermontu. Vrcholky Nové Anglie mu připomínaly Alpy. Břítická rezervovanost místních pěkně korespondovala s jeho vlastní povahou. Z Dartmouthu za ním jezdili profesori umění a botaniky

Manželka barona
Louise de Rothschilda,
rozená hraběnka Hilda
von Auerspergová, 1961

a ze svého sídla na Long Islandu jej často navštěvoval jeho bratr, baron Eugene (jenž měl za manželku slavnou anglickou divadelní herečku Jeanne Stuartovou). Baronka Hilda vybudovala na pozemku překrásnou zahradu a k tomu něco, čím si Louis nikdy nebyl jistý, zda by o to vůbec stál: rodinu a domov. A Louisovi se to líbilo. V posledních letech jeho života tu Rothschildové dokonce pořádali venkovské veselice pod širým nebem a baron na nich tančil čtverylku se stejně rozvážnou grácií, s níž kdysi na vídeňském parketu vytáčel valčík. Zemřel po sedmdesátce jako pravý aristokrat – při plavání v zátocě Montego Bay, pod dokonale modrou karibskou oblohou.